

“La maduració en l'esport està lligada a l'educació del cervell”

Des del novembre del 2000, César Argilés (Palma de Mallorca, 1941) és el seleccionador espanyol d'handbol. Però la trajectòria professional d'aquest llicenciat en Dret, lector infatigable i home de gran cultura, li ha donat una visió de l'esport d'elit molt diferent de la que pot tenir una persona lligada gairebé tota la seua vida a l'handbol.

Què li manca a l'handbol, per ser un esport més popular?

—Ho ha estat, almenys des del punt de vista de l'escolarització, durant molt de temps va ser el primer esport als col·legis. Crec que li manca una major varietat en els plantejaments ofensius i defensius dels equips i li sobra una mica de duresa. No oblidam que l'handbol és un esport que s'assembla a l'assalt d'una fortalesa i ha de ser menys monòton en aquesta tasca de penetració en unes defenses que cada vegada tenen més envergadura. Hi ha gent que aposta per eliminar un jugador del camp, però jo pens que aquesta no és una bona solució.

—És un esport tan televisiu com es diu?

—No, l'handbol és un esport que s'ha de veure en directe. No respon al model televisiu. És probable que aquest sigui el problema pel qual no acaba de convertir-se en un esport de masses, perquè vivim en una societat molt mediàtica i allò que no s'ajusta al gust del públic televisiu té dificultats per tirar endavant.

—Tanmateix, l'handbol té molts practicants i molts menys espectadors, almenys als Països Catalans...

—Crec que, en alguns moments, han mancat operacions de màrqueting. Abans d'implantar-se artificialment el futbol sala, l'handbol va tenir la possibilitat d'accedir al gran públic, però aquí va perdre una bona oportunitat d'obtenir més repercussió. Als col·legis va penetrar el futbol sala, que és un esport amb què els pares se sen-

ten identificats per la proximitat al futbol, i aquest, que va començar sent un esport avorrit —perquè el futbol sala no té l'atractiu del futbol—, va enganxar la gent a força de campanyes excepcionals de difusió. Va introduir-se en localitats en què no hi havia implantat cap esport multitudinari, com ara Toledo, Segovia o Castelló, i amb aquesta estratègia es va fer un lloc.

—Vol dir que l'handbol no ha sabut vendre's?

—Alguna cosa li ha mancat, però pens que és perquè la gent de l'handbol ha estat contenta amb el que tenia i no ha cregut que havia de sortir al mercat. Més aviat ha esperat que fos el propi mercat el que vingués cap a aquest.

—Per què el gran planter de l'handbol espanyol es troba a Catalunya i al País Valencià?

—Perquè es treballa molt la base, als col·legis. El problema és que tenim un caràcter molt individualista, la qual cosa fa més difícil mantindre l'esperit d'equip. Això no passa a la franja nord de l'estat espanyol, on hi ha un sentiment més solidari que ha fet que l'handbol s'expansioni amb més continuïtat. Si observem la geografia de la lliga ASOBAL ens adonarem que l'equip més meridional és a Ciudad Real i la majoria dels equips es concentren a la zona nord de l'estat.

—Quina és la seua opinió sobre el tema de les seleccions autonòmiques?

—El concepte de nacionalitat està en procés de revisió. Tindre la idea que les identitats han de donar-les els estats, tal com políticament estan con-

formats avui dia, em sembla que és anar a contracorrent. No es pot negar aquesta realitat, però, a la situació actual, crec que és molt difícil trobar un procediment perquè les competicions enfronten diferents nivells de sobirania política.

—A nivell d'equips, i malgrat les dues últimes temporades, quin creu que ha estat el secret del gran Barça dels darrers anys?

—El cas del Barcelona és una aplicació de la teoria del mercat. A meitat de la dècada passada, el mercat de fitxatges tendia a una monopolització, com en totes les societats de mercat en què no es fixen uns límits, i aquest monopoli era representat pel Barcelona. Als últims dos anys, curiosament, el mercat ha explotat i han aparegut quatre equips (Barcelona, Ciudad Real, Ademar Lleó i Portland San Antonio) amb possibilitats econòmiques, cosa que ha creat un equilibri a la cúpula que esperem que sigui beneficiós.

—No obstant això, el poder econòmic del Barcelona va propiciar una aposta pel planter d'altres equips que donà com a resultat una generació de jugadors magnífics, la que vostè va dirigir durant anys com a seleccionador juvenil.

—Hi va haver un mecanisme de reacció immediat enfront del poder del Barcelona, que va ser el de potenciar els planters. Aquests planters tenien uns plantejaments molt diversos. Per exemple, el Granollers va aglutinar molts jugadors que no necessàriament provenien dels seus equips inferiors, com ara Ricard Marín o Mateo Garralda. Altres clubs, com el cas de Valladolid, València o Màlaga, van optar per una política de control de tota la població de base. Això va influir en l'aparició d'una sèrie de normatives sobre els drets de formació, la qual cosa va assegurar el treball amb el planter i un futur en què es podria competir amb els grans. El temps va demostrar que allò era una utopia, i l'exemple d'això són Demetrio Lozano, Alberto Entrerriós o Iker Romero, perquè en el moment que van ser explotats com a grans jugadors van ser captats immediatament pels equips grans.

"A aquest esport li ha mancat alguna cosa. La gent de l'handbol ha estat contenta amb el que tenia i ha esperat que el mercat vingués, no ha sortit a per ell."

—L'esport professional és una escola de "talossos"?

—Esper que no. Veig que hi ha un procés que es perllonga en l'obtenció de títols que faciliten l'accés al mercat laboral. Però, d'altra banda, l'esportista professional s'educa en una escola de duresa, de serietat professional dins d'un equip i de contactes personals que li obren moltes vies al mercat laboral. A més, moltíssims jugadors són conscients que no poden tornar a la vida als trenta-dos anys després d'haver estat a la cova de l'esport professional. Per exemple, als habituals de la selecció d'handbol hi ha advocats, informàtics, economistes, professors d'INEFC, etc. El que es pot perdre per l'allargament dels estudis, en el sentit que un esportista d'elit els acaba als 28 o 29 anys, es compensa amb una experiència vital que no es troba en el desenvolupament usual de la vida.

—També estem parlant d'un esport que no t'assegura viure de les rendes encara que estiguis a l'elit, com passa amb el futbol...

—Sí, al futbol l'excepció era Gárate, que era universitari. L'esportista excepcional que sorgeix al col·legi i que es veu amb el suport dels seus pares des de l'infantesa; aquests veuen un

futur per aquest camí exclusivament per guanyar diners. A l'edat escolar, la família aprèn a conviure amb els seus suspensos, sense fer-ne una tragèdia perquè veuen que el futur del fill va per un altre costat. El problema és que, a aquests esportistes —que opten només per desenvolupar les aptituds físiques—, els costa molt més madurar, perquè la maduració està íntimament lligada a l'educació del cervell.

—I això és el que produeix el fenomen de la "joguina trencada", l'esportista que dilapida la seua fortuna en uns pocs anys.

—Sí, sí, l'esportista ha d'aprendre que, en aquesta segona vida que li espera, ja no li regalaran la roba, ell haurà de pagar la copa del bar, i la gent ja no el reconeixerà pel carrer.

—És una de les poques professions a la vida en què es mor dues vegades: la mort professional, que esdevé quan acaba la teua carrera, i la que a tots ens arribarà algun dia.

—Sí, sempre que no hagi nascut mort ja. Perquè si han orientat la teua vida cap a l'esport d'elit i no en tens qualitats, és com si haguessis nascut mort.

Paco Gisbert